

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
7 januari 2019
Ons kenmerk
TLE/U201801179
Lbr. 19/001
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Voortgang afspraken Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022

Samenvatting

In het voorjaar van 2018 is de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 tussentijds geëvalueerd, waarbij vooral knelpunten zijn geïnventariseerd binnen de zogenoemde kunststofketen. De inventarisatie heeft ertoe geleid dat door de drie raamovereenkomstpartijen (ministerie van I&W, Afvalfonds Verpakkingen en de VNG) is aangedrongen op aanpassing van de huidige afspraken.

Tijdens de recente VNG jaarcongressen is gebleken dat het onderwerp erg leeft onder gemeenten. Via verschillende (B)ALV moties is de VNG verzocht om maatregelen te nemen die het sluiten van met name de keten van kunststof verpakkingen bevorderen.

Het streven is om in het aankomende bestuurlijk overleg (eerste helft van 2019) tot nieuwe afspraken te komen over aanpassingen en aanvullingen in de huidige Raamovereenkomst Verpakkingen. Over het uiteindelijke doel zijn zowel de staatssecretaris, als het verpakkende bedrijfsleven, als de gemeenten het eens: het tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten de keten van kunststof verpakkingen sluitend maken. Over de weg er naar toe zijn we het echter nog niet helemaal eens. Dit betekent dat er onderhandeld wordt over een samenhangend pakket aan nieuwe afspraken.

De ledenbrief geeft een weergave van de stand van zaken, beschrijft de inzet van de VNG en gaat in op enkele afspraken die inmiddels tot stand zijn gekomen.

Aan de leden

Datum

7 januari 2019

Ons kenmerk

TLE/U201801179

Lbr. 19/001

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Voortgang afspraken Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022

Geacht college en gemeenteraad,

Graag informeer ik u over de voortgang van de gesprekken in het kader van de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022.

Aanleiding

In het voorjaar van 2018 is deze raamovereenkomst tussentijds geëvalueerd¹, waarbij vooral knelpunten zijn geïnventariseerd binnen de zogenoemde kunststofketen. De inventarisatie heeft ertoe geleid dat door de drie raamovereenkomstpartijen is aangedrongen op aanpassing van de huidige afspraken.

Tijdens de recente VNG jaarcongressen is gebleken dat het onderwerp erg leeft onder gemeenten. Via verschillende (B)ALV² moties is de VNG verzocht om maatregelen te nemen die het sluiten van de keten van kunststof verpakkingen bevorderen.

Het streven is om in het aankomende bestuurlijk overleg (eerste helft van 2019) tot nieuwe afspraken te komen over aanpassingen en aanvullingen in de huidige Raamovereenkomst Verpakkingen. Over het uiteindelijke doel zijn zowel de staatssecretaris, als het verpakkende bedrijfsleven, als de gemeenten het eens: het tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten de keten van kunststof verpakkingen sluitend maken. Over de weg er naar toe zijn we het echter nog niet helemaal eens. Dit betekent dat er onderhandeld wordt over een samenhangend pakket aan nieuwe afspraken. In een eerder bestuurlijk overleg op 17 september 2018 is die samenhang van afspraken door de VNG nog eens expliciet benadrukt.

¹ <https://vng.nl/onderwerpenindex/milieu-en-mobiliteit/afval/nieuws/tussenevaluatie-raamovereenkomst-verpakkingen-2013-2022>

²

https://vng.nl/files/vng/brieven/2017/attachments/6_motie_raamovereenkomst_verpakkingen_van_6_gemeenten_wo_lopik.pdf

Inzet VNG

De VNG commissie Economie, Klimaat, Energie en Milieu (EKEM) heeft tijdens haar vergadering op 9 november 2018, ingestemd met de VNG inzet voor het maken van nieuwe afspraken. Zo wordt onder meer gestreefd naar scherpere doelstellingen voor het verpakkende bedrijfsleven als het gaat om zowel de verduurzaming van verpakkingen als de recycling van verpakkingen. Daarnaast vindt de VNG het van belang om weer lange termijn afspraken te maken over het inzamelen, sorteren en recyclen van kunststofverpakkingen. Met het oog op de transitie naar de circulaire economie is het bovendien van belang om een duidelijke kostenvergoedingensystematiek af te spreken. Dit biedt gemeenten de zekerheid om bijvoorbeeld te investeren in innovaties, die bij kunnen dragen aan het sluitend krijgen van de keten. De uitlegbaarheid richting onze inwoners over de wijze van inzameling en het uiteindelijke effect op de recycling, is hierbij een belangrijk aspect. Het bepalen van een passende kostenvergoeding voor de resterende periode van de overeenkomst maakt eveneens onderdeel uit van het beoogde pakket aan afspraken.

Afspraken

Over enkele onderwerpen zijn inmiddels afspraken gemaakt. Het betreft de afwikkeling van de jaren 2015 en 2016, de start van een verkenning naar een variant op het huidige ketenregiemodel voor kunststof en de oprichting van het Platform Ketenoptimalisatie.

Afwikkeling 2015/2016

In 2015 zijn gemeenten voor het eerst de regie gaan voeren over de sortering en vermarkting van kunststof verpakkingsafval. Gemeenten hadden daarbij de keuze om gesorteerd verpakkingsafval door het verpakkende bedrijfsleven te laten vermarkten of dit onder eigen regie te doen. Alle gemeenten in Nederland hebben ervoor gekozen om zelf de regie te voeren over de vermarkting. Hiervoor wordt een vergoeding verstrekt vanuit het Afvalfonds Verpakkingen, naast de geldende ketenvergoeding.

Na afloop van een kalenderjaar wordt voor kunststof jaarlijks een vermarktungsvergoeding vastgesteld op basis van het gemiddelde van de werkelijke afzettarieven, vergelijkbaar met de systematiek bij glas. Na vaststelling van deze vergoeding dient het eerder verstrekte voorschot te worden verrekend. Indien het gemiddelde werkelijke afzettarief lager is dan het voorschot, dan dient de gemeente een deel van het voorschot terug te betalen aan het Afvalfonds Verpakkingen en vice versa. De uitkomst van de berekeningen voor 2015 en 2016 blijken lager dan de voorschotten die eerder zijn uitgekeerd door het Afvalfonds Verpakkingen.

Vanaf de start van de nieuwe regierol voor gemeenten in 2015, was er nog geen gedragen uitwerking van afspraken over de vergoedingen voor kunststof. Deze uitwerking was pas beschikbaar vanaf 1 januari 2017. Over onderwerpen zoals de kwaliteitscontroles van de gesorteerde kunststofstromen, de indexatie van de ketenvergoeding en het vraagstuk rondom de PET-trays³ bestond nog discussie.

Zo is er voor uitgesorteerde PET-trays vooralsnog onvoldoende recyclingcapaciteit beschikbaar, waardoor deze stroom niet voor vergoeding in aanmerking zou komen. Gezien de grote hoeveelheden én het feit dat deze stroom ook is ingezameld en gesorteerd, zijn er voor 2015 en 2016 afspraken gemaakt over de wijze waarop deze stroom toch in aanmerking komt voor een vergoeding.

De gemeenten en het Afvalfonds Verpakkingen hadden niet de beschikking over de data die benodigd was voor de berekening van de vergoedingen rondom de vermarkting. De raamovereenkomstpartijen (VNG, ministerie van I&W en het Afvalfonds Verpakkingen) hebben daarom in 2017 besloten dat het Afvalfonds direct in gesprek kon gaan met de vermarkters om tot financiële overeenstemming te komen voor de jaren 2015 en 2016. Op basis van deze afspraken zijn gegevens verzameld en liggen er voor 2015 en 2016 overeenkomsten tussen het Afvalfonds Verpakkingen en de vijf partijen⁴ die de vermarkting voor gemeenten hebben uitgevoerd. De verwachting is dat deze overeenkomsten op korte termijn door alle partijen worden ondertekend, met een definitieve financiële afronding van deze jaren als gevolg.

Voor het verkrijgen van meer informatie over de berekeningen en bijbehorende onderbouwingen t.a.v. bovenstaande zaken, kunt u als gemeente contact opnemen met uw contractpartij die de vermarkting uitvoert van het uitgesorteerde kunststof verpakkingsafval.

³ <https://afvalfondsverpakkingen.nl/pers/bouw-nieuwe-installatie-4pet-maakt-recycling-van-pet-trays-mogelijk>

⁴ Attero, Midwaste/HVC, OMRIN, Van Scherpenzeel, SUEZ

Verkenning variant ketenregiemodel

Een groep van 12 gemeenten draagt vanaf 1 januari 2019 de taken rondom sortering en vermarkting van PMD (Plastic, Metaal en Drankenkartons) voor in ieder geval de komende twee jaar over aan het Afvalfonds Verpakkingen. Deze gemeenten beperken hiermee hun rol tot de (gescheiden) inzameling van deze stromen. Het Afvalfonds Verpakkingen zorgt na de inzameling voor het transport, de op- en overslag, sortering en afzet aan recyclers. De groep gemeenten doet ervaring op met de uitvoering van deze nieuwe rol. Met die ervaring kan invulling worden gegeven aan een landelijk alternatief op het huidige ketenregiemodel. De raamovereenkomstpartijen (Afvalfonds Verpakkingen, ministerie van I&W en de VNG) volgen deze gemeenten in dat kader met belangstelling. Voor zowel gemeenten als het Afvalfonds Verpakkingen betekent het een nieuwe werkwijze. Deze aangepaste werkwijze zal tegen het licht worden gehouden, zodat in 2019 afspraken kunnen worden gemaakt over de eventuele opschaling naar een landelijk model. Gemeenten hebben vervolgens de keuze om hun rol op de huidige manier voort te zetten of te kiezen voor dit vereenvoudigde model.

Oprichting Platform Ketenoptimalisatie

Voor het oplossen van operationele knelpunten en het op den duur sluitend maken van de zogenoemde kunststofketen tegen zo laag mogelijke kosten, is nauwere samenwerking tussen de verschillende stappen in de keten noodzakelijk.

Op het gebied van inzameling, sortering en recycling, gaan de VNG en het Afvalfonds Verpakkingen daarom vanaf 2019 aan de slag met de inrichting van het Platform Ketenoptimalisatie (PKO). Het PKO zal zich onder meer gaan buigen over de recyclebaarheid van verpakkingen die op de markt komen, de beoordeling van het ingezamelde materiaal, de kwaliteitseisen voor gesorteerd materiaal en de te hanteren vergoedingen(systematiek). Hiervoor richt het PKO werkgroepen op, selecteert het deelnemers en bepaalt het de doelstellingen voor de verschillende werkgroepen. Het Platform dient de gewenste, nauwere samenwerking in de praktijk vorm te gaan geven.

Zwerfafvalvergoeding

Voor de extra aanpak van zwerfafval is in de raamovereenkomst afgesproken om gemeenten een zwerfafvalvergoeding te verstrekken á € 20 miljoen per jaar. Hiervoor dienen gemeenten sinds 2013 een aanvraag in bij Nederland Schoon, die vervolgens verantwoord dient te worden. Afgelopen jaar heeft het verpakkende bedrijfsleven geconstateerd dat de zwerfafvalvergoeding in de huidige opzet, te weinig bijdraagt aan de bestrijding van zwerfafval. Om het effect van de zwerfafvalvergoeding te vergroten, hebben zij geconcludeerd dat de voorwaarden waaronder de vergoeding kan worden aangevraagd (en besteed), moeten worden aangescherpt. De gevolgen van de voorgestelde aanscherpingen maken echter een dermate grote inbreuk op de oorspronkelijke afspraak (en de besteding van de zwerfafvalvergoeding) in de raamovereenkomst, dat de VNG hier niet mee akkoord kan gaan. De door VNG gewenste samenhang bij het maken van nieuwe en/of aanvullende afspraken, betekent daarmee dat de zwerfafvalvergoeding hier ook onderdeel van uit zal maken. De VNG heeft voorgesteld om de huidige voorwaarden voor de zwerfafvalvergoeding te continueren, totdat er overeenstemming wordt bereikt over de nieuwe opzet. Het verpakkende bedrijfsleven heeft echter eenzijdig besloten om het indienen van de aanvragen voor 2019, tot dat moment niet mogelijk te maken.

De VNG zal het verloop van bovenstaande ontwikkelingen nauwlettend volgen en u daar indien relevant over informeren

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens

Algemeen directeur